

POSTANOWIENIE

28 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 28 czerwca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku E. G. i K. G.
z udziałem D. M. i C. M.
o zniesienie współwłasności,
na skutek skargi kasacyjnej E. G. i K. G.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie
z 19 kwietnia 2023 r., II Ca 2662/21,

- 1) odrzuca skargę kasacyjną co do pkt 5 lit. b) i c) zaskarżonego postanowienia,**
 - 2) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w pozostałym zakresie,**
 - 3) ustala, że każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.**
- [SOP]**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 19 kwietnia 2023 r. Sąd Okręgowy w Krakowie, w sprawie z wniosku E. G. i K. G. z udziałem D. M. i C. M. o zniesienie współwłasności, na skutek apelacji uczestników D. M. i C. M. od postanowienia Sądu Rejonowego w Chrzanowie z 23 lipca 2021 r. sprostował niedokładność postanowienia Sądu I instancji wskazaną w punkcie 1. sentencji postanowienia Sądu II instancji (pkt 1.),

zmienił postanowienie Sądu I instancji w punktach 2, 3, 4, 5, 8 w sposób szczegółowy wskazany w sentencji postanowienia Sądu II instancji (pkt 2.), oddalił w pozostałej części apelację uczestników (pkt 3.), oddalił wniosek uczestników obejmujący żądanie zapłaty z tytułu korzystania z nieruchomości i pobranych pożytków (pkt 4.), nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie od wnioskodawców i uczestników kwoty wskazane w sentencji postanowienia (pkt 5.), stwierdził, że w pozostałym zakresie wnioskodawcy i uczestnicy ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w postępowaniu apelacyjnym (pkt 6.).

Wnioskodawcy wnieśli skargę kasacyjną od postanowienia Sądu II instancji, zaskarżając je w części, tj. w zakresie punktu 2 lit. B, C, D, E a także w zakresie punktów 5. i 6. postanowienia Sądu II instancji oraz wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia w zaskarżonej części oraz przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji. Ponadto wnioskodawcy wnieśli o zasądzenie od uczestników solidarnie na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazali, że: skarga jest oczywiście uzasadniona oraz, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które skarżący przedstawili w formie następującego pytania: czy można dokonać prawnego podziału nieruchomości w drodze zniesienia współwłasności wbrew regulacji art. 93 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 344; dalej jako „u.g.n.”). Ponadto skarżący powołali się na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 211 i 213 k.c.

Uczestnicy złożyli odpowiedź na skargę kasacyjną, w której wnieśli o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od wnioskodawców na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu w zakresie, w jakim odnosiła się do rozstrzygnięć zawartych w punkcie 5 lit. b) i c) zaskarżonego wyroku. Przedmiotowe rozstrzygnięcia dotyczyły ściągnięcia od uczestników C. M. i D. M. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie określonych kwot tytułem zwrotu wydatków związanych z opinią biegłego. Wnioskodawcy nie posiadają zatem interesu prawnego w skarżeniu tych rozstrzygnięć – na skutek ich wydania nie doszło bowiem do naruszenia praw skarżących. Tymczasem zgodnie z uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 15 maja 2014 r., III CZP 88/13, której nadano moc zasady prawnej, pokrzywdzenie orzeczeniem (*gravamen*) jest przesłanką dopuszczalności środka zaskarżenia, chyba że interes publiczny wymaga merytorycznego rozpoznania tego środka. Uchwała ta ma również zastosowanie do nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest skarga kasacyjna.

W pozostałym zakresie skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a zarazem kwalifikowanym pismem procesowym o ściśle określonej przez ustawę treści. Zgodnie z art. 398¹ § 1 k.p.c. skarga kasacyjna przysługuje od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie.

Sąd Najwyższy, rozpoznając nadzwyczajny środek zaskarżenia, jakim jest skarga kasacyjna, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym (postanowienie SN z 27 stycznia 2009 r., V CSK 358/08), funkcjonującym na rzecz państwa jako dobra wspólnego (zob. postanowienie SN z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08), jakkolwiek oczywiście nie oznacza to braku indywidualnego interesu skarżącego w rozpoznaniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, a w konsekwencji także weryfikacji tego interesu (*gravamen*). Jednak przede wszystkim ma służyć ochronie prawidłowego wykonywania prawa oraz jego jednolitej wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem zaspokojenia interesu ogólnego (zob. aktualne wciąż uwagi w postanowieniu SN z 4 lutego 2000 r. II CZ 178/99 OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Jako pierwszą przyczynę kasacyjną wnioskodawcy wskazali oczywistą zasadność skargi.

Na tle tej przesłanki w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie każde naruszenie prawa, nawet oczywiste, przesądza o zasadności skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 15 lutego 2007 r., V CSK 485/06). Sam zarzut naruszenia, nawet oczywistego, określonego przepisu prawa nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem mimo takiego naruszenia prawa, orzeczenie może być prawidłowe (postanowienie SN z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Wynika to z założenia, iż nie jest funkcją postępowania kasacyjnego weryfikowanie wszelkich naruszeń prawa w toku postępowania przed sądami *meriti*, w tym także przed sądem odwoławczym. Przesłanka „oczywistej zasadności skargi kasacyjnej” nie odpowiada ponadto w pełni przesłance „oczywistego naruszenia prawa” przez wydanie zaskarżonego orzeczenia (postanowienie SN z 20 lutego 2008 r., V CSK 512/07).

W przypadku analizowanej przyczyny kasacyjnej chodzi o szczególne, kwalifikowane, wręcz rażące wypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji (nie zaś sąd *a quo*, bowiem skarga kasacyjna nie przysługuje od orzeczeń sądu pierwszej instancji), bez wnikliwego wglębiania się w merytoryczną analizę trafności orzeczenia (postanowienia SN: z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; 7 października 2010 r., I CSK 189/10; z 28 lipca 2011 r., I CSK 77/11), o wyraźny i istotny błąd z zakresu prawa procesowego lub materialnego, który może mieć wpływ na wynik sprawy (postanowienie SN z 26 kwietnia 2012 r., II CSK 640/11). Ponadto w orzecznictwie przyjmuje się, że o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje (a zatem nie musi wyłącznie rozstrzygać) *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz istotny jest skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. zamiast wielu postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004, nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08; z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08; z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15).

Skarżący obowiązany jest w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przytoczyć odpowiednie argumenty wyjaśniające, z jakiego powodu należy uznać, że dane przepisy w ewidentny sposób zostały naruszone (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 września 2013 r., III SK 4/13; z 29 maja 2018 r., I CSK 42/18).

Ponadto skarżącego obciąża obowiązek wykazania, że następstwa stwierdzonej wadliwości postępowania były tego rodzaju, iż kształtowały lub współkształtowały treść kwestionowanego orzeczenia (wyrok Sądu Najwyższego z 26 października 2021 r., I CSKP 162/21). Ograniczenie się natomiast przez skarżącego do wyrażenia przekonania, że przy wydaniu zaskarżonego doszło do rażącego naruszenia przepisów postępowania, nie stanowi uzasadnienia wniosku (zob. postanowienie SN z 24 lipca 2007 r., IV CSK 206/07). Uzasadnienie nie może również ograniczać się do lapidarnego stwierdzenia, że zaskarżony wyrok narusza w sposób oczywisty wskazane w skardze przepisy prawa procesowego i materialnego. Nie spełnia wymagania właściwego uzasadnienia również samo opatrzenie zarzucanych naruszeń określeniem „rażące”, to bowiem w żaden sposób nie prowadzi do wykazania „oczywistej” zasadności skargi (zob. np. postanowienie SN z 22 stycznia 2008 r., IV CSK 502/07).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy Sąd Najwyższy wskazuje, że wnioskodawcy nie przedstawili wywodu prawnego, z którego by wynikało, że wniesiona przez nich skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w istocie ograniczając się do stwierdzenia, że w niniejszej sprawie występuje analizowana przesłanka przedsądu. Nie jest natomiast rolą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach skargi kasacyjnej argumentów przemawiających za uzasadnieniem przyjęcia jej do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2024 r., I CSK 1039/23).

Ponadto, wymóg sporządzenia uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest tożsamy z wymogiem sporządzenia uzasadnienia podstaw kasacyjnych, nawet jeśli argumentacja prawna w pewnym zakresie się pokrywa (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2019 r., I CSK 735/18).

Podsumowując skarżący nie przedstawili argumentów świadczących o tym, że wniesiona przez nich skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Jako drugą przyczynę kasacyjną wnioskodawcy wskazali występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Takie zagadnienie powinno zostać sformułowane w skardze kasacyjnej wraz z przytoczeniem argumentów prawnych, świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 r., nr 1, poz. 11; z 7 czerwca 2005 r., V CKN 3/05; z 16 marca 2007 r., III CSK 34/07). Konieczne jest też wskazanie argumentów przekonujących o istotności zagadnienia (zob. postanowienie SN z 24 lipca 2007 r., IV CSK 207/07). Ponadto, ma to być zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecnictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa (postanowienia SN: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08). Powinno ono pozwalać na sformułowanie przez Sąd Najwyższy, w ramach rozpoznania skargi kasacyjnej, ogólnego poglądu, możliwego do wykorzystania na gruncie innych spraw.

Zagadnienie prawne powinno być ponadto sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 2024 r., I CSK 1107/23).

Zagadnienie prawne przedstawione przez skarżących nie spełnia powyższych wymogów. Przede wszystkim wykracza ona poza ramy stanu faktycznego ustalonego przez Sąd II instancji. Sąd ten ustalił bowiem, że wszystkie działki powstałe w wyniku podziału nieruchomości będą miały zapewniony dostęp do drogi publicznej. Ponadto, mimo tego, że w postępowaniu kasacyjnym, stosownie do treści art. 398¹³ § 2 k.p.c., nie jest dopuszczalne powołanie nowych faktów i dowodów, Sąd Najwyższy zwraca uwagę, że również z załączonego do skargi kasacyjnej pisma Urzędu Miasta w T. wynika, że działki wskazane w tym piśmie posiadają pośredni dostęp do drogi publicznej poprzez drogę wewnętrzną.

Zagadnienie prawne sformułowane przez skarżących opiera się na założeniu niemającym oparcia w stanie faktycznym ustalonym przez Sąd II instancji, co samo w sobie powoduje, że brak jest podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Niezależnie od powyższego art. 93 ust. 3 u.g.n. nie został w ogóle przywołany Sąd II instancji w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia w ramach wyjaśnienia jego podstawy prawnej. Mimo to warto zauważyć, że rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego przedstawionego przez wnioskodawców wynika wprost z treści tego przepisu, który stanowi, że podział nieruchomości nie jest dopuszczalny, jeżeli projektowane do wydzielenia działki gruntu nie mają dostępu do drogi publicznej.

Jako ostatnią przyczynę kasacyjną skarżący wskazali potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Powołanie się na tę przesłankę przedsądu wymaga – poza przytoczeniem konkretnego przepisu prawa – wykazania, że przepis ten, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni bądź jest ona niejednolita (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r. II CZ 102/02). Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno w takim wypadku zawierać wskazanie, które przepisy wymagają wykładni i na czym polegają poważne wątpliwości związane z ich rozumieniem lub rozbieżnościami w ich stosowaniu (postanowienia SN: z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09; z 24 kwietnia 2018 r., II CSK 743/17).

Rozbieżność w orzecznictwie sądów powinna zostać wykazana przez przywołanie judykatów, w których odmienne rozstrzygnięcia zapadły w stanach faktycznych nieróżniących się od siebie w relewantny prawnie sposób (postanowienie SN z 7 czerwca 2015 r., III CSK 59/15). Wykazanie rozbieżności w orzecznictwie powinno opierać się na przedstawieniu wypowiedzi zawierających przede wszystkim aktualne poglądy judykatury, a nie stanowiska wprawdzie wyrażane w przeszłości, lecz od których już wcześniej odstąpiono w związku

z rozwojem trendów wykładni i stosowania prawa (postanowienie SN z 15 października 2020 r., I CSK 26/20).

Skarżący w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wskazali, na czym mają polegać poważne wątpliwości i rozbieżności na tle wykładni art. 211 i 213 k.c. ani też nie przywołali żadnych orzeczeń mających potwierdzać istnienie tych wątpliwości i rozbieżności. W konsekwencji Sąd Najwyższy uznał, że skarżący nie wykazali, że w sprawie spełniona jest przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określona w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.

[wr]

[ał]